

Slovstvo.

SLOVENSKO SLOVSTVO.

„Poezije“. Založil S. Gregorčič. II. V Ljubljani. Založil J. Gorup. — Natisnila »Narodna tiskarna«. 1888. Str. 158.¹⁾

Ko je izšel l. 1882 I. zvezek »Gregorčičevih poezij«, žel je naš pesnik med Slovenci toliko priznanja, kolikor do sedaj še nobeden slovenski pisatelj. Za onim I. zvezkom je izšel pred kratkim II., koji nam je v rokah. Umeva se samo ob sebi, da se vsaka pesem razlikuje od druge in torej tudi pesmi tega zvezka od pesmij v I. zvezku. Toda splošno sodbo smemo kratko s tem izreči, da je značaj teh pesmij isti, ki ga nahajamo v prejšnjih, in da velja večinoma tudi o tem novem daru nadarjenega pesnika to, kar se je pisalo o prvem. Vrline so iste. Razlika je deloma ta, da opeva naš pesnik v tej zbirki nekoliko bolj ljubezen, nego v prvi (n. pr. »Kitica«, »Vasovalec«, »Prekmorska pošta«). Nekatero pesmi so res krasne²⁾, n. pr. »Hajdukova oporoka«.

Sicer pa čitatelj lahko umeva, da dostojne in potrebne kritike v malo vrsticah ne moremo podati. Podali jo bomo o primernem času, h krati pa morali temeljito pojasniti svoje stališče glede glavnih vprašanj pesništva.

Knjižica je lična. Naslov na prvi strani se pa ni posrečil.

Nova slovenska lista. O početku julija sta začela izhajati dva slovenska lista: 1. „**Domoljub**“, Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo. Priloga »Slovenca«. Izhaja vsak prvi in tretji četrtek meseca. Cena 80 kr. za celo leto; 40 kr. za pol leta. — 2. „**Obrtnik**“. Političen in strokovnjašk list za obrtni stan. Izhaja dvakrat na mesec. Stane celo leto 3 gold. Uredništvo in upravnništvo sv. Petra cesta šte. 21. Naročnina se sprejema tudi v »Narodni tiskarni.« — »Obrtnik« je začel izhajati prav za prav l. 1883, a prenehal naslednje leto. Sedaj torej šteje že III. leto.

HRVATSKO SLOVSTVO.

(Piše Janko B.)

„Društvo sv. Jeronima“ je imelo l. marca v semenišču glavno skupščino, kateri je predse-

¹⁾ Cene uredništvu niti založnik niti prodajalec nista, kakor je običajno, naznanila; kupili pa smo knjigo za 1 gold.

²⁾ Lastna skušnja nas je učila, da ni nepotrebna naslednja opomba. Pregled raznih knjig, ki je pod naslovom „Slovstvo“, nima namena (v prvi vrsti) kuke knjige priporočati ali kupčevalce od nje odvrčevati — tu niso kupčijska naznanila —, ampak samo poročati toliko, da si more vsakdo vtvariti vsaj nekoliko sodbe. Naša naloga je, da pokažemo dobre in slabe strani kakega dela. Čitatelji naši so pač dosta spretni, da vedo iz sodbe o knjigi storiti sklep, ali bodo knjigo kupili, ali je ne bodo. Naša sodba o vsaki knjigi mora biti nepristranska in kolikor toliko popolna. Naj si je knjiga po vsebini slaba, moramo jej vendar priznati lepo obliko, ako jo ima v istini. To je kritična pravica. Ako pravimo, da je vsebina graje vredna, umeva se samo ob sebi, da knjige ne priporočamo zaradi lepe lupine. Tako pač ni bilo težko spoznati, da nikakor nismo priporočali Čimpermanovih pesmij, ampak smo naravnost opomnili, da »ljubezen našega pesnika (C.) ni vseskozi po npravnih zakonih dovoljena«. To je pač dosti! Kdor tako ljubi, kakor pesnik, nasprotuje npravnim zakonom. Ali torej to odobrujemo? Svesti smo si svoje dolžnosti: delati za krepost. Tega načela se držimo trdno, kakor skale sredi morja.

doval društveni predsednik, kanonik Franjo Budicki. Društvo ima samo 7853 členov, res premalo število za hrvatski narod. Žalibože je to tako koristno društvo premalo razprostranjeno. Mnogo velikih vasij na Hrvatskem je, kjer nima društvo nobenega člana. Društvo je do sedaj izdalo kaj malo zabavnih knjižic, pač pa mnogo poučnih, a prostemu narodu, kateremu je društvo namenjeno, moralo bi najpoprej viliti veselje do čitanja, in to bi se doseglo le z zabavnimi knjižicami. Jedina »Danica« (koledar z zabavno poučnim dodatkom) se še lepo širi, ker se je že lanska vsa razprodala, čeravno je bila tiskana v 27.000 iztisih. Druge knjige tiskale so se v 900 do 1000 iztisih. Kake knjige bode društvo prihodnje leto izdalo, ni še točno določeno. Društvena imovina broji 82.933 gold. 77 kr.

13. januarja 1888 je umrl v Kaloči naslovni škof in stolni prošt Ivan pl. Antunović, voditelj bunjevaškega in šokaškega plemena, katero se je pred 200 letmi naselilo po ravninah Bačke med Donavo in Tiso, da izbegne preteči sili divjih Turkov. Antunović se je rodil 19. junija 1815 v Kumbaji. L. 1870 je počel izdajati nar. novine: »Bunjevačka i šokačka vila«, katero je pet let vestno urejeval. Napisal je mnogo lepih knjižic, tako n. pr. »Poučne iskricice«, »Slavjan«, »Odmetnik«, molitvenik »Čovjek z Bogom« in polemično knjigo proti Nazarenizmu pod naslovom »Napatak«.

Gotovo je vsakemu Slovincu znano, kako so proslavili Slovani petdesetletnico prve sv. maše jednega izmed prvih Slovanov, kar jih je kdaj slovanska mati rodila — Jos. Jurija Strossmayerja. Vsi znamenitejši pesniki hrvatski proslavili so ga v pesmih, proslavil ga je tudi naš dični S. Gregorčič. V »Glasniku biskupije bosanske i sriemske« št. 5, teč. XVI. tiskana je njegova pesem (pretiskala sta jo že Obzor i Viena), katero je zložil v slavo zlatomašnika. Več krasnih pesmic je tu, naj omenim le Trnskega, Grga Martića, Buzolića; vendar Gregorčičeva lesketá se kakor biser med njimi.

Knjige „Matica Hrvatske“ za leto 1887. Čitatelji »Dom in Svet-a« so že v 2. in 4. šte. malo spoznali »Matico Hrvatsko.« Gotovo bode vsakega Slovence in prijatelja bratske sloge zanimalo, ako jim v kratko poročamo o prekrasnih knjigah, katere je »Matica Hrvatska« ravnokar izdala.

Mnogo smo se letos udje nadejali od »Matic Hrvatske« in se veselili krasnih knjig, vendar »Matica« podala nam je še več, kakor smo se bili nadejali, podala nam je deset dragocenih knjig, od katerih dobí devet vsaki člen za 3 gld., a deseto, kdor plača še 1 gold. za njo. Knjige, tiskane v »Dionički tiskari« so prekrasne ne samo po zunanosti, ampak tudi po vsebini. Največ je med njimi zabavnih (sedem), katere so jako dobro došle, ker tudi Hrvati potrebujejo zdrave, domače zabave, ker tudi pri njih se le še prerado čitajo tuje zabavne knjige in naročujejo tuji, največ nemški časopisi. Veseli nas

pa posebno, ker je med letošnjimi Matičinimi pisatelji pet novih, kateri prvokrat svoje spise v »Matici« priobčujejo, in med njimi sta dva Slovenca.

Opisal bodem v kratko posamezne knjige, da je čitatelji »Dom in Svet-a« bolje spoznajo, in sicer najprej »Zabavno knjižnico Matice Hrvatske«, v kateri so izšle sledeče knjige:

„**Pošurice**“ pripoveda J. Eugen Tomić. — 8°. Str. 229. Zvez. zab. knjiž. 93.—95. Cena 75 kr. — Vse svoje humoristične povesti, že tiskane in nekaj nenatisnenih, zbral je pisatelj v jeden zvezek in ga podal hrvatskemu narodu. V njih nam predočuje, kakor sam v predgovoru omenja, dober del hrvatskega socijalnega življenja iz nedavne preteklosti in iz sedanjosti, zato bodo te šaljive povesti (vseh skupaj je 14) vsakega zanimale. Pisatelj je tu pokazal, da ima tudi humorističen dar (na pripovednem polju je bil že davno na glasu, kar nam pričajo njegove povesti: »Zmaj od Bosne«, »Kapetanova hčer«, »Kletva nevjere«, nadaljevanje Šenoine »Kletve« itd.), in posebno nekatere izmed njih so res pisane v zdravem in izvirnem humorju in osebe izborna orisane, tako n. pr. »Fiskal Gjuka«, »K produžnom tečaju«, »Goliat«, »Gostoprim« itd.

Druga knjiga zabavne knjižnice (zvez. 96.—98.) je: „**Taras Sevčenko: Pjesničke pripovedi.**“ Preveo i uvodom popratio August Harambašić. Sa slikom pjesnika. — 8°. Str. 33+187. Cena 75 kr. — Znani hrvatski pesnik nam je podal tu v prevodu osem pripovednih pesmi maloruskega velikana. Taras Grigorevič Sevčenko se je rodil 9. marca 1814 v vasi Kirilivci v kijevski guberniji, umrl je pa l. 1861 v Petrogradu. Sevčenko, čeravno mu sreča ni bila mila (do 24. leta ni bil svoboden, a deset let je bil v prognanstvu v Aziji, kjer ni smel niti pisati, niti slikati), je vendar največji in najdarovitejši pesnik Malorusov; sam nesvoboden, čutil je gorko nesreče svojega naroda in v svojih pesmih združil čisto narodna čustva z vzvišenim idealizmom. Svoje pesmi, katere so postale prava narodova svojina, izdal je prvokrat l. 1840 pod naslovom: »Kobzar« (godec). Pesmi, katere je Harambašić prevel, so izmed najlepših, katere je Sevčenko zložil. Posebno so lepe: »Katarina«, »Služavka«, »Nevoljnik« i »Hajdamaci«, v katerih je pesnik tako naraven, pa vendar tako vzvišen. Pa tudi sam prevod je prekrasen, povsem dovršen; ko ga čitaš, niti ne občutiš, da čitaš prevod, a ne samega originala.

Tretja knjiga zabavne knjižnice (zv. 99.—100.) je: „**Wolfgang Goethe. Ifigenija na Tavridi.**“ Igrokaz u pet čina. Preveo Vladislav Vežić. — 8°. Str. 100. Cena 50 kr. — Ne bodem govoril o vrednosti in klasičnosti Goethe-ove Ifigenije, naj zadostuje, če omenim, da je prevod izvrsten in točen, samo da je prelagatelj zamenil peterostopni jamb v originalu z dvanajstercem.

„**Rane i melem**“. Črtice iz života. Napisao Davorin Trstenjak. — 8°. Str. 137. Cena 50 kr. Zvezek zab. knjižnice 101.—102. — Naš rojak, Davorin Trstenjak, ravnatelj v Karlovcu, podal nam je tu najst več črtic, v katerih nam riše nasledke dobre in slabe vzgoje. Najlejša in največja med njimi je prva: »Kakav život, takva smrt«, kjer je izvrstno očrtan skopuh in njegovo nesrečno življenje. Po njegovi smrti propala sta njegov sin in hčerka moralno in fizično zaradi slabe vzgoje. Ta črtica je iz onega časa, ko se je v Karlovcu živelo »bolje nego u raju«. Ne manj izvrstni sta: »Iz malogradskeg života« in »što je odviše, nije ni s kruhom dobro«, kjer nam pisatelj dobro opisuje nesrečno stanje sentimentalnega človeka. Tudi druge črtice obilujejo lepimi mislimi in krasnimi nauki, le nekatere izmed njih so preveč nenaravne, tako n. pr. »Dobra djeca«, kjer so otroci preveč pametni, in pa »S vragom se pokumio«, kjer nehoté pomisli, da si v deveti deželi in da ti kak devetodeželan razlaga misli o vzgoji. Seveda je težko pouk zaviti v obleko zabave. Pisatelj je završil črtice s prelepimi besedami: »Ljubav, a ne krvnik, uzgaja i pitomi sviet!«

SRBSKO SLOVSTVO.

(Piše Lešnički.)

Kr. srpska akademija je izdala do zdaj šest publikacij in štiri so pod tiskom; večje razprave tiskajo se posebej pod naslovom „Glas“, manje pa in letopis v „Godišnjak-u“.

Pravimi člani imenovala je: dr. Fr. vit. Miklošiča in prof. dr. Jagića na Dunaju, arhimandrita Hilarja Ruvarca v Grgeteku, slikarja Jovanovića v Monakovem in prof. Bogišića v Odesi.

Za dopisujoče člane izbrala je: dr. Fr. Račkega, profesorja Spiru Brusinu in Petra Budmanija v Zagrebu.

Dne 7. marca zgubila je svojega predsednika dr. Jos. Pančića, kateri je bil izvrsten prirodoslovec. Spisal je floro Srbije, ptice, ribe itd. — Rajni je bil ud več učenih društev. Pona-tiskujejo se spisi Stj. Mitrova Ljubiše, od katerih je prvi zvezek že izšel.

Posebno veliko doprinaša k razvitku srbske književnosti »Narodna biblioteka« braće Jovanovića u Pančevu, v kateri je izšla v 162. in 166. snopiču Jurčićeva tragedija »Tugomer«. — V narodni biblioteki izhaja vsakih štirinajst dnij po en snopič (16 kr.); dozdej izdala jih je 175. — Dalje so izšle knjige: »Na sèlu i prelu« od Peji Adamova Markovića; II. zvez. — I. zvez. izdal je 1868. I. in tega je ocenil g. dr. Milivoj Šrepel v XIX. letniku »Vienca«. Pisatelj je v II. zvezku pokazal velik napredek.

„**Milan Osvetnik**“. Razne srpske narodne pjesme. Sokupio po Boci Kotorskoj i okolici Dubrovačkoj i tumač dodao... Cena 75 kr.

Cena: Za celo leto 1 gld. 60 kr.; za pol leta 80 kr. Uredništvo in upravnništvo je v Marijanišču.

Izdajatelj, lastnik in urednik dr. France Lampe. Tiskala »Katoliška Tiskarna« v Ljubljani.

cerkve. — Iz dnevnika Štefana Hodulje. — Slovstvo. Poezije II. Simon Gregorčič. Cuore de Amicis. — Ogljed po katoliškem in slovanskem svetu.

Cesar Franc Jožef I. 1848—1888. Na spomin štiridesetletnega vladanja Njega Veličanstva. Sestavil Ivan Tomšič, učitelj na c. kr. vadnici v Ljubljani. (Z devetimi podobami.) Na Dunaji. Natisnil in založil K. Rauch, V. Spengergasse 6. — Str. 16. Cena 12 kr., 10 izt. 1 gold., 1000 izt. 50 gld.

„**Vrtnarstvo**“ s posebnim ozirom na obdelovanje in oskrbovanje šolskih vrtov. Po naročilu vis. c. kr. kmetijskega ministerstva spisal Gustav Pirc, tajnik c. kr. kmetijske družbe in popotni učitelj. S 180 podobami. V Ljubljani 1888. Založila c. k. kmetijska družba kranjska. 8.º Str. 147. Cena vez. knjigi 1 gld.

„**Spisi Krištofa Šmida**.“ VIII. zvezek. V Novomestu. Tiskal in založil J. Krajec. 111 Str. Cena 40 kr. — Vsebina: Pirhi. — Ivan, turški sózenj. — Krščanska obitelj (družina). Poslovenil P. Flor. Hrovat.

„**Stapleton**. Neznane prelagaletja evangelija preložena po Stapletonu v XVII. veku.“ V izvestju višje realke v Ljubljani za l. 1888 spisal Ant. Raič. Str. 3—66. — Dragocen slovniški donesek o evangelijih, ki so bili ponatisnjeni v lanskem izvestju iste učilnice.

„**Na razvalinah Mengeškega gradú.**“ Naslov kratkemu spisu v letnem poročilu trirazredne ljudske šole v Mengšu l. 1888. Str. 3—8. Spisal Ant. Koblar.

HRVATSKO SLOVSTVO.

(Piše Janko B.)

Peta knjiga zabavne knjižnice (zv. 103.—104.) so: „**Tri pripovjesti bez naslova**“, napisao Ksaver Šandor Gjalski. — 8.º Str. 102. — Znani hrvatski pisatelj, kateri se je že lani med Matičinimi pisatelji s svojimi črticami: »Pod stariimi krovovi« pojavil, podal nam je v tej knjižici tri manje, vendar zelo zanimive povesti, izmed katerih je jedna iz onega burnega leta 1848 do Bachove vlade, druga iz časa Bachove germanizacije l. 1858 in tretja od l. 1860 dalje. Za motto vzel si je pisatelj nekoliko vrstic prekrasne pesmi S. Gregorčiča, katere se končavajo:

»Oj mati moja domovina,
Ljubezen moja ti edina!«

Povesti so po obliki krasne, polne domoljubja, opisovanje jako živo; vendar mogoče, da nam je pisatelj stanje svoje domovine v letih, o katerih sem gori omenil, malo preveč črno narisal. Gjalski je zelo priljubljen pisatelj ne samo pri Hrvatih, nego tudi pri družih narodih, njegove spise Čehi in Poljaki prevajajo.

Šesta knjiga je nadaljevanje Šenoinih spisov: „**August Šenoa — Sabrane pripovjesti**“, izdaje M. Hrv. Svezak sedmi. 8.º Str. 283. Cena 1 goldinar 50 kr. V šestem zvezku bode izdala »Matica« „**Diogenesa**“, ker ga imajo pa še mnogi matičarji (izdala ga je že l. 1878 v zabavni knjižnici), zato je letos izdala sedmi zvezek. O Šenoji ne bodem govoril, ker ga mora po-

znati vsaki Slovenec. V tem zvezku so tri njegove prekrasne povesti: »Vladimir« i »Kana-ričeva ljubovca« iz »Vienca« l. 1879. in: »Zvonar topčija« iz »Obzora« l. 1880.

„**Ivan Fr. Gundulić: Dubravka**“. Pastirska igra u tri čina. Suvodom Franje Markovića. — 8.º Str. 39+69. Cena 80 kr. — Knjiga je elegantno opravljena in posvečena Dubrovniku v spomin tristoletnice Gundulićevega rojstva. — Čitatelji »Dom in Svet-a« poznajo Gundulića že iz prve štev. Gundulić je bil velik genij, velikan ne samo na epskem polju (Osman) in na lirskem (Suze sina razmetnoga), nego tudi v drami. Napisal je prekrasno pastirsko igro: »Dubravko«, katero nam »Matica« letos podaje Gundulić nam predstavlja v Dubrovki, kako sta se najlepši pastir in pastarica na praznik sv. Blaža (3. svečana), ko se je svoboda Dubrovnika slavila, zaročila. Tri stvari hotel je Gundulić o Dubravki iztahniti (!). Prva in najglavnija je ta, da Dubrovčanom pokaže, da je svoboda največje dobro:

»uresu jedini od ove Dubrave,
sva srebra, sva zlata, svi ljudski životi
ne mogu bit' plata tvój čistoj ljepoti!«

Drugo hotel je Dubrovčane odvrniti od pokvarjenosti, katera je ondaj tudi v Dubrovniku gospodarila in tretje hotel je pokazati, da čista in plemenita ljubezen vse ovire premaga. Gundulić je te osnove prekrasno izvel, in le Italijani, Španjolei in Angleži so se mogli takrat s tako dramo ponašati. Jezik je prekrasen, dječija vzvišena, predgovor Fr. Markovića pojasnjuje marsikatero stvar, katera bi se brez njega težko razumela.

To so zabavne knjige, s katerimi je »Matica« svoje člene razveselila.

SRBSKO SLOVSTVO.

(Piše Lešnički.)

„**Slike i prilike iz srpskoga života**“. II. zvezek. Napisal Adamov P. Cena 60 kr.

„**Srbija**“ opis zemlje, naroda i države. III. del s etnografsko karto in sedemnajstimi podobami. Napisal Karić V.

Jaša Ignjatovič, pisatelj romanov in pripovesti, slavil je v aprilu petdesetletnico književnega delovanja.

RUSKO SLOVSTVO.

(Piše Viktor Bučar)

Spoznali so tuji narodi krivice, katere so do sedaj delali Slovanom, spoznali so njih število, veljavo in pomen v svetski omiki in počeli so se bolj zanimati s slovanskimi duševnimi proizvodi. Posebno se pa oni narodi obračajo v mogočno Rusko, kateri so poprej najmanj marali za njo in zaničevali njen jezik in duševno omiko, a to so Nemci in Francozi. Upam, da se tudi čitatelji »Dom in Svet-a« zanimajo za najnovjše proizvode svojih severnih bratov, zatorej jim podajam tu nekoliko kratkih črtic o najnovjšem ruskem slovstvu.

Med najznamenitejše in najdarovitejše mlajše ruske pisatelje lahko uvrščujemo M. E. Salty-

Slovstvo.

SLOVENSKO SLOVSTVO.

„Vvod v modroslovje“. Napredujočim Slovincem spisal France Lampe, doktor bogoin modroslovja. V Ljubljani, 1887. Založila »Matica Slovenska« 8°, 192 str. — »Dom in Svet« je prinesel o knjigah »Slovenske Matice« za leto 1887 precej obširno poročilo ter jako ugodno oceno »Letopisa« in prevoda Gogoljevih »Mrtvih duš«. Ocena tu navedene tretje knjige: »Vvod v modroslovje« je pa izostala, »ker je njen pisatelj urednik tega lista«. (»Dom in Svet« št. 3, str. 46.)

Da pisatelj sam ne ocenjuje svoje knjige, to je umevno. Ni pa vzroka, da bi ocene, ki jo je napisal kdo drugi, ne sprejel v svoj list. Zato prosim, da bi se sledečim vrsticam odločil prostorček v oddelku za »Slovensko slovstvo«.

Modroslovno polje smo Slovenci do sedaj še jako malo obdelovali. Nekateri poskuse, posamezne v modroslovje spadajoče spise, sicer že imamo, a cele modroslovne vede sistematično obdelane v slovenskem jeziku še nimamo. Podati pa nam jo hoče gospod dr. Lampe. Veliko in težavno delo je začeto. Prvi zvezek imamo pred sabo, in to je »Vvod v modroslovje«. Temu bodo sledile posamezne modroslovne stroke, kakor se iz »Vvoda« razvidi, v sledečem redu: A) Dušeslovje. B) Logika. C) Noetika. D) Metafizika. E) Etika, in sicer I. Nравoslovje, II. Pravoslovje in družboslovje. F) Estetika. Slednjič kot dostavek: Zgodovina modroslovja. — To je velikanski načrt. Bog ohrani gospodu pisatelju zdravje in moči, da ga srečno izpelje. Kakor kaže prvi zvezek, ima ravno on za tako delo vse potrebne lastnosti: Temeljito pozna zgodovino modroslovja, trezno in nepristransko zna soditi in samostojno misliti. Stojec na stališču zmerne realizma v svojem modroslovnem sestavu ne bo učil brezmiselnih sanjarij, v kakoršne je nekatere modroslovce zapeljal napačni idealizem, pa tudi z materijalisti ne bo obtičal v sami tvarini in samem čutnem spoznanju, marveč skušniji in pameti priznavajoč svoje pravice, se bo dvigal sam ter tudi svoje čitatelje vodil od čutnega do nadčutnega spoznanja in do pravih in najvišjih idealov.

Namen »Vvodu v modroslovje« je, kakor g. pisatelj sam pravi, prvič ta, da bi začetnikom v modroslovju v malem obsegu razložil vse, kar jim je treba vedeti, da se morejo uspešno lotiti modroslovne vede; drugič pa ta, da bi onim, ki nimajo prilike, obširnejše pečati se z modroslovljem, podal nekaj splošen pregled te vede, nekatere črtice, kolikor jih je treba poznati vsakemu omikancu. Prvi, kakor drugi namen knjiga lepo dosega. G. pisatelj pojasnjuje najprej pojem modroslovja in to precej obširno, kar je tudi potrebno. Dasiravno se namreč mnogokrat govori o modroslovju, vendar je le težko povedati, kaj je modroslovje, in malo komu je ta pojem popolnoma jasen. Dalje razpravlja

predmet modroslovja, in pod tem naslovom posamezne modroslovne stroke, njihov pomen, in kaj se v vsaki obravnava. Na str. 68, kjer se govori o logiki, bi se sledeči stavek lahko napačno umeval: »Pojem je odvisen od svojih znakov in znaki določujejo obseg njegov.« Ko bi ne bilo precej potem povedano, kaj je pojmov obseg, bi lahko ta stavek koga zapeljal, da bi zamenjal obseg in vsebino pojma. Pojmova vsebina je skupina vseh njegovih znakov; obseg pa je skupina vseh onih predmetov, katere zaznamuje pojem. Tretji del knjige govori o metodi modroslovja. Posebno poučljiva sta tukaj § 34: »Razne metode po gotovosti« in § 35: »Pregled in razdelitev modroslovnih sestavov po stališči in metodi.« Četrti del ima naslov: Pregled zgodovine modroslovja. Že sam ta kratek pregled dela knjigo jako rabljivo. Ker bomo na obširnejšo zgodovino skoraj gotovo morali še dolgo čakati, bi nam že tukaj nekoliko večja obširnost še bolj ugajala, posebno glede znamenitejših in bolj znanih modroslovcev. O Aristotelu na str. 138 niti letnica ni povedana, kdaj je živel. (Morebiti zato ne, ker je to tako vsem (?) čitateljem znano.) — Naslednjemu delu je naslov: Modroslovje v vedah in v življenji; zadnji del pa nam podaja kratek pouk, kako se je treba modroslovja učiti. Pridejan je še »Slovarček«.

Jezik je v vsi knjigi pravilen in gladek in — kar je posebno veliko vredno — domač ter lahko umeven. Knjiga se bolj gladko bere in veliko lažje umeva, kakor večina nemških modroslovnih knjig. Izraz »bit, -i«, das Sein, pa ne vem, če se bode pri nas udomačil. Tudi za »definitio« bi bilo morda mogoče dobiti kak bolj pripraven izraz, kot je »opredelba«.

Opozorili smo s pričujočimi vrsticami čitatelje »Dom in Svet-a« na to jako poučno knjigo, ker želimo, da bi jo zlasti oni in sploh vsi, ki jih vednost veseli, prav pridno prebirali. Naj bi se zgodilo, kar piše njen pisatelj sam: »Kakor je pisatelju modroslovje preluba in draga vednost, kakor jo on vedno goji z iskreno navdušenostjo, kakor je iz nje rodilo se to delce — dete njegovo: tako želi, da bi pridobilo mnogo prijateljev, zlasti mladih, treznemu modroslovju in s tem tudi pravi modrosti.«

Dr. J. Svetina.

HRVATSKO SLOVSTVO.

(Piše Janko B.)

Prekrasna in dragocena je poučna knjiga: »Vatroslav Lisinski i njegovo doba.« Prilog za poviest hrv. preporoda. Napisao Franjo Ks. Kuhač. Sa slikom Lisinskoga. — 8°. Str. 201. Cena 1 gld. 50 kr. Ta knjiga je res dragocena. Podaje nam točno sliko hrv. preporoda, predstavlja nas v mislih v ono oduševljeno ilirsko dobo in opisuje nam jako mično nekoliko onih značajev, onih plemenitih mož, kateri so s pesmom in pesmijo budili svoj narod. »Kje so časi, kje so dnovi?« — vzdihneš nehoté, ko pre-

biraš to prezanimivo knjigo. Sredina cele knjige je pa opis življenja in delovanja zelo nadarjenega, ali nesrečnega glasbenika Vatroslava Fuchsa-Lisinskega, katerega oče Andrej je bil Slovenec iz Novega Mesta. Lisinski porodil se je 8. julija l. 1819 v Zagrebu, a umrl 31. maja 1854. On je bil prvi najznamenitejši hrv. glasbenik, uglasbil je mnogo prekrasnih pesmic in dve narodni operi dr. D. Demetra: »Ljubavi zloba« in »Torin«. Hrvati so še-le po njegovi smrti spoznali, kaj jim je bil Lisinski. Knjigi dodal je pisatelj: »Pregled glasbotvora V. Lisinskoga.«

Med poučne knjige spada tudi: »Kukci«. Prirodopisne ertice. Napisao dr. Mišo Kišpatić. Knjiga druga. Sa 88 slika. — Velika 8°. Str. 245. (Poučna knjiž. štev. XII.) Kakor naš pokojni Erjavce, umé tudi Kišpatić tako zanimivo in priprosto pisati, da ga vsakdo, učenjak ali priprosto meščan, tudi če ni poseben prijatelj prirodopisa, rad čita. Letošnja knjiga, nadaljevanje in konec vplanske, razpravlja o kukcih na polju, na vrtnih rastlinah, na cvetju, v vinogradu, v vodi in o kukcih, kateri se nahajajo pri človeku in domačih živalih. Knjiga je lepo ilustrovaná.

Zadnja knjiga, katero dobé samo oni člani, kateri plačajo še 1 gld., izšla je v V. knjigi »prievođa grčkih i rimskih klasika«: »Herodot: Povijest«. Dio prvi. Preveo, uvod napisao i tumač dodao August M u š i ć. — Naš rojak, profesor zagrebski, podal nam je tu prve štiri knjige zgodovine, katero je napisal oče zgodovine, slavni Herodot. Izvrsten poznavalec grškega in hrvatskega jezika prevel je knjigo izbornó, in kritika ga zelo hvali.

Naj bode dovelj. Hrvati so lahko ponosni na svojo »Matico«, katera jim daje vsako leto toliko raznovrstne in večinoma zdrave hrane. Opomniti moramo še žalibog, da se vriva bodisi v lepo, bodisi si v znanstveno slovstvo tudi v »Matici Hrvatski« nekaj mameč duh, ki se upira božjemu razodetju in odpira vrata v srcu za vse strasti, največ pa čutnost (Gjalski). Hvala pa Bogu, da ne velja to še v obče!

Upati smemo, da se znanstveni pisatelji ne bodo dali premagati neki čudni želji, da bi znanstvo postavili na tako podlago, ki se nikakor ne vjema z verskim prepričanjem narodovim. Kaj pa ima znanstvo od tega, ako se šopiri z nedokazanimi hipotezami o postanku sveta? Prav tako pa tudi lepo slovstvo ne bode napredovalo, ako bode moralo služiti — ne vzvišenim vzorom naše pameti, ampak nizkotnemu nagnjenju.

RUSKO SLOVSTVO.

(Piše Viktor Bučar.)

Pozabiti pač ne smemo Vsevoloda Mihajloviča Garšina, kateri je letos 24. marca v najlepši dobi umrl. On je spadal med naj-

bolje ruske leposlovce. Bil je strog pristaš Tolstojeve evangeljske filozofije. Glavni princip o življenju mu je: »ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe.« V tem duhu pisane so tudi vse njegove povesti, med katerimi se posebno odlikuje zadnja »Aggej«. — Nedavno so izišla v Petrogradu zbrana dela V. Slěpcova pod naslovom: »V. Slěpcov: Polnoje sobranije sočinienij.« Slěpcov je bil izvanredno nadarjen pisatelj, od katerega se je moglo mnogo dobrega nadejati, kar je pokazal v svojih povestih »Trudnaje vremja« in »Mrtvoje telo«, ali umrl je še mlad v največjem siromaštvu. — Jako koristna in posebno za Ne-Ruse pripravna knjiga je: »Ruskije poeti« v biografijah in obrazcih. Tretje izdanje. Izdal jo je znameniti P. N. Polevoj. To izdanje je mnogo popravljeno in povečano od prejšnjih dveh in bode vsakemu dobro došlo, ker so v njem biografije tudi novejših pisateljev in pesnikov, n. pr. S. A. Andreovski, S. I. Nadson, S. G. Frug i. dr.

Čeravno je ruska knjiga ogromna, vendar se nahajajo najboljša dela po raznih listih, katerih je mnogo in med katerimi je mnogo znamenitih in jako razširjenih. Na prvem mestu je gotovo »Věstnik Europy«, to je najznamenitejši ruski list. V njem se nahaja najraznovrstnejših del. V njem je priobčil Ščedrin svoje »Meloči Žizni«, »Život i priklučienija Nikanora Zatrpeznago«, Gončarov svoja »Vspominanja«. (Velja na leto 17 rubljev). — »Njiva«, največji in najrazširjenji ilustrovani list, kateri se odlikuje z jako izbornimi povestmi, članki, in ima obilno prekrasnih slik. Pri »Njivi« sodelujejo najboljši ruski pisatelji. (Cena 8 rubljev). — »Živopisnoje obozrenije«, ilustrovani tednik, prinaša izvirne in prevedene povesti, kulturne slike, životopise, kritične in znanstvene članke in mnogo krasnih slik. Urednik mu je znani A. Mihajlov. (Cena 8 rub.) — »Zvezda«, ilustrovani tednik, prinaša pa največ prevode. Zanimiva je njegova muzikalna priloga, katera je priložena vsaki številki. Urednik mu je Komarov. (Cena 4 rublje). Za mladež sta pa najpripravnejša lista: »Igrušečka« in »Rodnik«. Od ostalih listov so pa še znameniti »Illustrovany Mir«, »Svět«, »Šut«.

Dné 12. maja t. l. proslavljali so Rusi zelo slovesno 50letnico književnega delovanja A. N. Majkova. Majkov se je porodil 23. maja 1821. V mladosti se je bavil mnogo s slikarstvom, kateremu se je hotel čisto posvetiti, a oslabele so mu oči. Razum s slikarstvom bavil se je tudi s knjigo, v kateri mu je bil zgled Gončarov. Že v svojem 17. letu se je oglasil v javnosti in v svojih pesmih pokazal toliko talenta, da bi se mogel meriti z najboljšimi pesniki one dóbe. Leta 1841 je izdal prvo zbirko pesmij. Kasnejše je odšel Majkov v Italijo, kjer se je marljivo bavil s klasiki in starinami. Od ondod odšel je tudi v Pariz. Vrnivši se v domovino se je posvetil pesništvu in je sedaj jeden izmed največjih pesnikov naše dóbe.

Cena: Za celo leto 1 gld. 60 kr.; za pol leta 80 kr. Uredništvo in upravnništvo je v Marijanišču.

Izdajatelj, lastnik in urednik dr. France Lampe. Tiskala »Katoliška Tiskarna« v Ljubljani.